

ТРГОВИНСКО (ПРИВРЕДНО) ПРАВО

предавања за 10./11. радну
недељу/седмицу –
23.4./30.4.2020.

проф. др Милан Бјелић

НАПОМЕНА

Поштоване колеге,

Приложена презентација обухвата материјал предвиђен за предавања за 10./11. радну недељу/седмицу.

Овај материјал је само оријентациони подсетник као помоћ за изучавање материје из предмета Трговинско право уз коришћење уџбеника Привредно право са практикумом (С. Вучичевић, М. Бјелић - издање БПШ-ВШСС (2018), као и остале уџбеничке и др. литературе која вам је преопручена на уводном предавању.

проф. др Милан Бјелић

УГОВОР О КОМИСИОНУ

- **Комисионар** – у своје име и **за рачун комитента** закључи прив. уговор, а налогодавац (**КОМИТЕНТ**) плаћа накнаду – провизију
- - 2стр.обав., именовани, неформални, , комутативни, теретни
- **Intuitu persone** – личне особине

- **Интерни однос**- комисионар и комитент закљ. уговор
- **Екстерни** – комисионар и 3. лице (Комисионар у своје име закљ. угов. са 3. лицем за извршење посла за комитента)
- **Завршни**- комитент и 3. лице, комисионар уступио комитенту своја права према 3. лицу (ако наплати комисионар нема зав. одн.)

- **Битни састојци** - **послови** које комисионар обавља (1 или више)
- **Провизија** може да буде и накнадно одређена
- -прецизно одређени послови – најчешће продаја или куповина (може било који угов. у привреди)

Врсте комисиона

- Обични ком. (савестан избор 3. лица)
- Ком. "star del credere" (гаранције комисионара)
- Продајни комисион
- Куповни комисион
- Ком. у транспорту (уговор о превозу са превозиоцем – посебан уговор о шпедицији)

- Обавезе комисионара да: - обави уговорени посао
- изврши чинидбу
- придрж. налога комит. (тражи сагласност за одступање од налога)
- чува робу коју купује или продаје, осигура робу (ако је уговорено)
- чува интересе и полаже рачуне комит. и преноси сва потраживања и права према 3. лицу

- Обавезе **КОМИТЕНТА** да:
омогући комис. да обави
одређени посао (предајом
ствари, обавештавањем комис. о
СВИМ ОКОЛНОСТИМА)
- плаћање провизије
- аванс трошкова ако је тако
уговорено и др.

Правна регулатива

- 300

- Општи услови пословања (ОУП)
заступ. орг., пословни обичаји

- Конвенција о заступању у
међународној продаји робе
(Женева 1983. – није
ратификована у СРБ)

СПОЉНОТРГ. ПОСЛОВАЊЕ

Законом о спољнотрг. посл.– у складу са правилима СТО (-) и прописима ЕУ

Слобода спољ. трг., дир. улагања у иностр. и извођења инвест. радова у иностр. –(ограничење само законом)

-једнако право пословања као и у домаћем прав. промету (тргов. способност)

УГОВОР О ФРАНШИЗИНГУ

– **давалац Ф** обавезује се да ће вршити сукцесивно испоруку робе и пружати услуге, пренети своје знање и искуство (know how) у пословању на примаоца Ф

- **Прималац Ф** се обавезује да плати накнаду – **франшизу** (2-5% укупно оствареног промета)

- **Сложени уговор**-садржи елементе више уговора –
- уговор о продаји; уговор о делу; заступању;
- уступању права на инд. својину

Карактеристике

- неименовани,
- 2стр. обавезан,
- теретни,
- ТИПСКИ,
- формуларни,
- мешовити уговор

- Није законски регулисан;
- општи услови Франшиз. компанија,
- типски формуларни уговори,
- судска и арбитражна пракса

■ Прометни-продајни Ф –
пласман робе крајњем
кориснику – Mc Donalds

■ Производни Ф - право
пласмана и делимичне
производње- Coca Cola у
130 земаља

Законска регулатива

- Није регулисан у нашем ни у упоредном праву
- творевина аут. тргов. права - ОУП фран. компанија, њихови типски и формул. уговори, диспозитивне норме грађ. и трг. права, општи трг. обичаји, судска и арбитражна пракса

Уговор о лизингу

- Давалац Л кориснику Л даје на **привремену употребу (закуп) ствар** и обавља у вези са тим неопходне радње, корисник по истеку уг. рока **враћа ствар** или прод.коришћење и плаћа накнаду у ратама
- **Мешовити** (сложени) уговор – закуп, продаја, кредит
- – неименовани, 2 стр. обавезан, типски уговор

- **А) Индиректни Л (финан., прави)** – испоручилац, давалац Л и корисник Л
- 2 уговора – уговор о купопродаји – испоруци и уговор о Л; право својине давалац Л – излучно право у случају стечаја примаоца Л
- **Б) Директни (неправи, квази)** - давалац Л истовремено и испоручилац – само давалац Л (продавац) и корисник Л – само 1 уговор

- **Предмет Л** – тачно утврђена незамењива ствар - враћање са умањеном вредношћу (коришћење а не стицање својине)
- Најчешће - скупа опрема у закуп
- Могуће продужење по истеку закупа
- Иностранци испоручиоци опреме често траже **банкарске гаранције**

- Обавезе **даваоца Л**:
- преда предмет на коришћење
- обучи кадрове прим. за коришћење
- пренесе know-how
- врши сервис опреме
- даје гаранцију за функц. уз уобичајену употребу

■ Корисник Л:

- плаћа накнаду-отписана амортизација
- камата на ангажована средства даваоца Л
- трошкове закључења уговора
- трошкове преноса know-how уколико се врши
- повраћај предмета лизинга

Законска регулатива

- Неименовани ЗОО не регулише (уг. о продаји на рате слично) – разлика пренос својине
- Посебан вид – финансијски (прави) лизинг (именовани) – Закон о фин. лизингу – Регистар финансијског лизинга (АПР)

СТРАНА УЛАГАЊА

Закон о страним улагањима

Страни улагач

Страно прав. лице - седиште у
иностран. или физ. лице са
пребивалиштем у иностран.

-домаћи држ. са пребивалиштем
или бор. у иностран. **≥ год. дана**

Улог

- - у страној конверт. валути, стварима, правима интелект. својине, ХоВ и др. имов. правима, у динарима (девизно пословање) који се могу трансферисати у иностранство

Гарантована права страних улагача

Слобода страног улагања

Национални третман

Правна сигурност

Конверзија и слобода плаћања

**Право на трансфер добити и
имовине**

**Повољнији третман (национални
третман или третман по међународним
уговорима)**

Концесија

- – уговорно ЈПП - јавним уговором уређено комерц. коришћење прир. богатства, добра у општој употреби у јав. својини или обављања делат. од општег интереса, које надлежно јавно тело уступа дом. или стр. лицу, на одређено време
- Плаћање концес. накнаде
- ПП сноси ризик везан за ком. коришћење предмета концесије

Уговор о концесији

Предмет :

- све врсте минералних сировина;

- водопривредни објекти (броне и акум. језера, снабд. водом и дистрибуција, наводњ., одводњавање)

- изградња, одржавање и коришћење путева

- јавна железничка инфраструктура

- изг., одрж. и кор. објекта вазд. саобраћаја, опреме и аеродрома

- област културе, образовања и здравства
- Изгр., одрж. и кор. објеката речног саобраћаја и лука;
- - Телекомуникациони објекти;
- **нафтоводи, гасоводи** и пратећи објекти
- хотели, бање, геотермалне воде
- -спортско-рекреациони центри

Закон о ЈПП и концесијама (“Сл. гласник РС” 88/2011 и др.)

Одлуку доноси јавно тело – јавни партнер:

1. Влада РС,

2. Влада АП,

3. Јединице локалне самоуправе

4. Јавно предузеће

(концедент)-закључује уговор са концесионаром у писаној форми

- Предмет уговора о ЈПП - обављање комун. делат. - В.О.Т. концесија (build, operate, transfer)
- **ЈПП** (Public – Private Partnerships) - скуп зајед. иницијатива јавног и приват. партнера, ради задовољавања одр. јавних потреба – уносе капитал -учествују у план., одлучивању и подели добити

ЈПП

- ЈПП пројекат - 2 кумулативна услова – прив. партнер (ПП) сноси **ризик изградње** и још најмање 1 - **ризик расположивости** или **ризик тражње**
- - “корисник плаћа” (пожељно) или од стране јавног партнера (за расположивост)
- Прикривено плаћање (“путарине у сенци”)

Изград
ња

распо
ложи
вост

тражња

■ **Институционално ЈПП** - однос јавног и прив. партнера као чланова заједничког привредног друштва (ДПН)

■ Оснивачка и управљачка права уређују се слободно између чланова ДПН у складу са ЗоПД

Уговори у области превоза

- Транспорт путника и робе разним саобр. средствима – друмски, ваздушни, железнички, унутрашњим водама-речни и поморски
- Нормативно регулисање међ. транспорта (основа спољнотрг. размене) – **мултилатерални споразуми** – конвенције и низ **билатералних споразума**

- Конвенција и Статут о слободи транзита, Барселона, 1921
- Конвенција и Статут о међ. режиму поморских лука, Женева, 1923
- Конвенција о међ. цивилном ваздухопловству, Чикаго, 1944
- Конвенција о режиму пловиде Дунавом, Београд, 1948
- Конвенција о друм. саобраћају, Женева, 1949

- Међународна конв. о превозу робе (СІМ) и о прев. путника (СІV) у жел. саоб., Берн, 1952
- Међународна конв. о телекомуникацијама, Женева, 1959
- Царинска конвенција о међународном превозу робе на основу исправа за МОР (карнета TIR)

Нормативно регулисање транспорта у РС

- Закон о превозу у друмском саобраћају
- Закон о железници
- Закон о поморској и унутрашњој пловидби
- Закон о ваздушном саобраћају
- Закон о облиг. одн. и основама својинскоправних односа у ваздушном саобраћају
- ЗОО (зак. о облигационим односима)

Уговор о отпремању-шпедицији

- Отпремник ради превоза ствари закључује у своје име а за рачун налогодавца У о превозу и др. У за извршење превоза и др. уобичајених радњи, а налогодавац се обавезује да **плати накнаду**
- Регулисан ЗОО (**именовани**), тесно везан са уговором о превозу
- **Разлика**-отпремник организује превоз, али само извршење може поверити другом

- Искуство у орг. превоза робе-пронаћи одг.превоз. средство; пут; закључити У са превозником; осигурање робе у превозу; царинске формалности – поверава се шпедитеру
- Прецизно одређен задатак шпедитера (бит. састојак) – орг. превоза одр. ствари на одр. релацији – накнада (може и не мора бити у уговору)

- 2-стр.обав., теретни и неформалан уговор - на основу формулара (уговор по приступу – типски)
- ОУП међ. шпедитера 1979. год.
- У о отпремању представља и посебну врсту У о комисиону (“комисион у транспорту”) – ипак представља посебан именовани У
- Сходна примена одредаба 300 о комисиону, односно трг. заступању

Уговор о превозу у друмском саобраћају

- возар (превозилац) се обавезује да пошиљаоцу превезе **робу, ствари или путнике** до одређеног места а пошиљалац да плати превознину
- Именовани уговор –
- регулисан Законом о превозу у друмском саобраћају

- Закон о **превозу путника** у друмском саобраћају (Сл. Гласник РС бр. 68/2015 и 41/2018)
- Закон о **превозу терета** у друмском саобраћају (Сл. Гласник РС бр. 68/2015 и 41/2018)

- **Реалан** уговор – када возар прими ствари на превоз (дозвољене законом), неформалан и адхезиони уговор
- **Линијски П**-јавни превоз на одређеној линији по реду возње са утврђеним стајалиштима (град., приград. и међумесни)

- **Ванлинијски П путника и ствари** – релација полазиште и одредиште, време превоза, цена, место утовара и истовара (превоз радника, студената и др.) - **није дозвољен** пријем путника или укрцај робе на стајалиштима (**слободна возња**)
- Према **подручју**: унутрашњи и међ. друмски саобраћај (2 или више држава)

- **Возар** (прив. субјект регистрован за обављање дел. превоза), **пошиљалац** и евентуално **прималац**
- Превоз ствари - Утврђивање количине ствари (маса, запремина, комади)
- Упутство за поступање са стварима које се превозе
- Возар поставља возило на место утовара у договорено време
- Пошиљалац врши утовар, а возар истовар ако није другачије уговорено

- Време утовара и попуњавање **товарног листа** и предаја превознику исправа и обављање др. радњи
- Возар издаје **товарни лист по наредби** или **преносиви товарни лист** (на доносиоца)
- Возар је дужан да врши превоз уговореним путем (није уговорен, најповољнијим по пошиљаоца)

- Пошилјалац (ако није издат преносиви ТЛ) у току превоза може да обустави превоз, да предају ствари примаоцу одложи, да их преда у др. месту опредељења, да се врати у место отпреме – захтеви у писаној форми

- **Прималац** може располагати са стварима у току превоза ако пошиљалац стави такву **напомену у ТЛ**
- Возар је дужан да ствар преда **у месту** **опредељења** или у др. месту које одреди лице овлашћено да располаже са стварима
- **Одговорност возара**- делимично или потпуно оштећење или губитак ствари (од пријема до предаје), штете у кашњењу (осим оних које је изазвао пошиљалац)

- **Ослобађање одговорности** возара:
- Отворена и непокривена возила,
- Недостатак или лоша амбалажа за ствар
- Руковања, утовара, слагања и истовара од стране пошиљаоца или примаоца
- Својства ствари због којих је склона потп. или дел. губитку или оштећењу (лом, рђа, труљење)
- Недостатака или непотпуности ознака на колетима
- Не ослобађа се одговорности ако губитак у великој мери одступа од уобичајеног

- **Изгубљена ствар** – возар је није предао примаоцу у року од 30 дана од пријема на превоз, а ако није предвиђен рок – 60 дана од дана преузимања од стране возара
- Захтев за накнаду штете (дел. или потп. губитка) – субјективни рок 60 дана
- Превознина – одређена уговором или објављеним актом
- Ако прималац не испуни обавезе возар може ствар предати јавном складишту или сам чувати ствар, а ако и после тога прималац не испуни возар **може продати ствар**